

**UCHWAŁA NR LXIII/542/2023
RADY GMINY SKĄPE**

z dnia 30 listopada 2023 r.

w sprawie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026

Na podstawie art. 176 pkt 1, art 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026, jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 roku.

Przewodniczący Rady Gminy

Mariusz Kuźmicz

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2024–2026

Rozdział 1. WSTĘP

§ 1. Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Rodzina jako podstawowa komórka życia społecznego jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka, kształtującym jego osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczaniu dziecka. Sprawowanie władzy rodzicielskiej polega głównie na opiece i wychowaniu dziecka oraz dbałości o jego prawidłowy rozwój, ochronę zdrowia, umożliwienie edukacji oraz rozwijanie talentów. Powinna ona przede wszystkim chronić interes dziecka oraz realizować w praktyce zasadę ochrony jego dobra. Dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską do pełnoletności tj. ukończenia 18 roku życia. Instytucja władzy rodzicielskiej ma służyć przede wszystkim ochronie dobra dziecka. W sytuacji, gdy przez patologię w środowisku rodzinnym, nieudolność wychowawczą rodziców bądź w sytuacji kryzysowej, dobro to jest zagrożone, dziecko powinno być chronione przez władze publiczne. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Problemy występujące w takiej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Alkoholizm, narkomania, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Są one najczęściej przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrz rodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną. Celem polityki prorodzinnej państwa z punktu widzenia ochrony dobra dziecka jest wspieranie i pomoc ukierunkowana na przezwyciężanie trudności i usamodzielnienie poprzez wskazanie sposobów wyjścia z sytuacji kryzysowej i odpowiednie wsparcie materialne. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy kierować się zasadą podstawowej roli rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo - wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Rozdział 2. CEL GŁÓWNY

§ 2. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w "pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Rozdział 3. CELE SZCZEGÓŁOWE

§ 3. 1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez:

- 1) wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności;
- 2) pracę socjalną polegającą na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym;
- 3) konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny.
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez:
 - 1) objęcie dożywianiem uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnym na terenie placówek oświatowych;
 - 2) monitorowanie zagrożeń dotyczących sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez kontakt i współpracę z placówkami służby zdrowia na terenie Gminy Skąpe;
 - 3) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, między innymi poprzez przyznawanie zasiłków.
3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny, zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia poprzez:
 - 1) umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest organizowanie pracy z rodziną w miejscu zamieszkania bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę;
 - 2) umożliwienie rodzinom przeżywającym trudności korzystania z pomocy rodzin wspierających, które przy wsparciu asystenta rodziny pomagają w opiece i wychowywaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych;
 - 3) pomoc w dostępie rodzinom przeżywającym trudności do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego;
 - 4) pomoc w dostępie rodzinom do poradnictwa prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.
4. Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących poprzez:
 - 1) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym z placówkami służby zdrowia;
 - 2) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktem Konsultacyjnym, podjęcie terapii dla ofiar oraz sprawców przemocy domowej, współpraca z Policją i Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy;
 - 3) angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach rozwijających umiejętność planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz motywujących do ich podjęcia;
 - 4) angażowanie i motywowanie rodzin oraz pomoc w dostępie do korzystania ze specjalistycznego wsparcia dla rodziców w celu podniesienia umiejętności opiekuńczo - wychowawczych, wzmocnienia poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, dostarczenia wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich;
 - 5) współpracę z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym;
 - 6) bieżące aktualizowanie strony internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem w zakresie miejsc i form pomocy rodzinom będącym w kryzysie.
5. Dążenie do reintegracji rodzin poprzez pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin, poprzez wsparcie asystenta rodziny.
6. Podejmowanie działań profilaktycznych poprzez:
 - 1) udział w ogólnopolskich kampaniach, których celem jest wzmocnienie rodziny i jej roli w społeczeństwie;
 - 2) udział w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, mających na celu poprawę jakości życia rodzin oraz w programach osłonowych.

Rozdział 4.

ADRESACI PROGRAMU

§ 4. Rodziny wychowujące dzieci, zamieszkałe na terenie Gminy Skąpe dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Rozdział 5.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

§ 5. Środki na realizację Programu będą pochodzić z budżetu Gminy Skąpe – Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem, budżetu państwa ze środków Unii Europejskiej, z programów rządowych przeznaczonych na wsparcie rodziny.

Rozdział 6.

REALIZATORZY PROGRAMU

§ 6. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 zakłada tworzenie sprzyjających warunków do poprawy jakości życia dzieci i ich rodzin. Wsparcie rodziny może odnieść pozytywny skutek wówczas, gdy zostaną stworzone warunki do wyeliminowania negatywnych czynników zakłócających jej rozwój. Niezbędne jest zatem, systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny aktywnie włączyć się instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla dziecka i rodziny.

Lp.	Instytucja:	Zadania/zakres współpracy
1.	Urząd Gminy w Skąpem	Wspieranie lokalnych programów oraz inicjatyw na rzecz rodzin w zakresie kreowania i upowszechniania zdrowych wzorców funkcjonowania rodzin, Poprawa warunków mieszkaniowych, dysponowanie lokali socjalnych i komunalnych.
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Skąpem	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny, Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno - bytowej - zabezpieczenie podstawowych potrzeb, Zapewnienie infrastruktury i dostępności w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego, Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinie oraz umożliwienie wyjścia z zaistniałego kryzysu, Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
3.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie	Udzielenie pomocy i wsparcia w rozwiązaniu problemów dotyczących rodzin zastępczych oraz rodzin zagrożonych kryzysem, Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo -wychowawczych, Udzielenie wsparcia osobom usamodzielnionym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domu dziecka oraz placówki opiekuńczo - wychowawcze. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
4.	Zespół Interdyscyplinarny w Skąpem	Integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych i dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie,

		<p>Podjęmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty,</p> <p>Podjęmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,</p> <p>Realizacja programów osłonowych w ramach wspierania jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>
5.	Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skąpem	<p>Zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do konsultacji i specjalistycznych form wsparcia,</p> <p>Inicjowanie i wspieranie realizacji programów przeciwdziałających patologii profilaktyka uzależnień.</p>
6.	Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich w Świebodzinie	Orzekanie z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego.
7.	Kuratorzy Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Świebodzinie	<p>Wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo - resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanych z wykonywaniem orzeczeń sądu,</p> <p>Podjęmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Kart.</p>
8.	Szkoły	<p>Podniesienie kompetencji i umiejętności wychowawczych oraz opiekuńczych rodziców i opiekunów prawnych dzieci,</p> <p>Realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych, wychowawczych.,</p> <p>Propagowanie i inicjowanie działań na rzecz wspierania rodziny w wychowywaniu dzieci,</p> <p>Organizowanie czasu wolnego dla dzieci zajęcia terapii pedagogicznej, socjoterapeutycznej, prowadzenie zajęć wyrównawczych,</p> <p>Podjęmowanie czynności w ramach procedury Niebieska Karta.</p>
9.	KPP w Świebodzinie	<p>Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie Gminy Skąpe,</p> <p>Podjęmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty,</p> <p>Przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzież.</p>
10.	Niepubliczne Zakłady Podstawowej Opieki Zdrowotnej z terenu Gminy Skąpe	<p>Opieka i profilaktyka zdrowotna,</p> <p>Podjęmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.</p>
11.	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Świebodzinie	<p>Umożliwienie rodzinom z dziećmi korzystanie ze specjalistycznego wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego, logopedycznego,</p> <p>Propagowanie i inicjowanie działań na rzecz wspierania rodziny w wychowywaniu dzieci.</p>
12.	Organizacje Pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego	<p>Zagospodarowanie czasu wolnego oraz podejmowanie aktywności dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności klubowej, sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej,</p> <p>Wsparcie finansowe i rzeczowe dla rodzin,</p> <p>Wspieranie działań w zakresie realizowania programów na rzecz rodziny.</p>

Rozdział 7.

MONITOROWANIE PROGRAMU

§ 7. Koordynatorem Gminnego Programu Wsparcia Rodziny na lata 2024-2026 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Skapem.

Uzasadnienie

Przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) nałożyły na gminy nowy obowiązek polegający na opracowaniu i realizacji 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Zgodnie z art. 2 powyższej ustawy wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Głównym założeniem programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania. W programie uwzględniono konieczność wielokierunkowego i interdyscyplinarnego oddziaływania zarówno na dzieci jak i na rodziców. Wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców, zwiększenie umiejętności prospołecznych wszystkich członków rodziny oraz praca z rodziną w środowisku lokalnym ma przyczynić się do jej wzmocnienia i prawidłowego funkcjonowania. Ustawodawca w art. 179 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazał konkretne kompetencje rady gminy, która uchwała gminny program wspierania rodziny, biorąc pod uwagę potrzeby związane z realizacją zadań własnych gminy w tym zakresie. W terminie do 31 marca każdego roku Ośrodek Pomocy Społecznej przedstawi Radzie Gminy w Skapem roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadań.